

Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 21 juni 2018

Erkenning – Buitenlands huwelijk – Artikel 27 WIPR – Conflictenrechtelijke controle – Toepasselijk recht – Artikel 46 WIPR – Artikel 47 WIPR – Ethiopisch recht – Eritrees recht – Gebrek in toestemming – Artikel 146bis BW – Geen schijnhuwelijk

Reconnaissance – Mariage célébré à l'étranger – Article 27 CODIP – Contrôle conflictuel – Droit applicable – Article 46 CODIP – Article 47 CODIP – Droit éthiopien – Droit érythréen – Défaut de consentement – Article 146bis C. civ. – Pas de mariage simulé

De rechtbank nam inzage van de stukken, waaronder het hieraan gehecht verzoekschrift, neergelegd ter griffie van deze rechtbank op 11 december 2017.

De verzoekers en hun raadsman werden gehoord tijdens de terechtzittingen in raadkamer van 26 april 2018 en van 7 juni 2018, waarna de debatten gesloten werden.

Ter terechtzitting van 7 juni 2018 werd het gunstig schriftelijk advies van het openbaar ministerie door eerste substituut-procureur des Konings [...] neergelegd, waarna de zaak in beraad werd genomen.

I. Relevante feiten en voorwerp van de vordering

De verzoeker heeft de Ethiopische nationaliteit en de verzoekster heeft de Eritrese nationaliteit.

Ze huwden op 6 januari 2016 in [...] (Ethiopië).

Op 11 juli 2017 deed de verzoeker een aanvraag voor een visum gezinshereniging. De verzoekster werd in dit kader verhoord door de politie op 21 maart 2017. De aflevering van het visum gezinshereniging werd geweigerd op 26 juni 2017.

Op 10 oktober 2017 weigerde de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad Gent de erkenning van het huwelijk. De beslissing somt onder meer de artikelen 3, § 2, 1°, 18, 21, 27 en 31 WIPR op.

De klemtoon wordt in deze beslissing samengevat gelegd op de volgende feiten:

- de kennismaking gebeurde via een derde persoon van Ethiopische origine die in België woont en het eerste telefonisch contact kwam er op initiatief van de verzoeker in het voorjaar van 2013;
- volgens de verzoeker kwam de verzoekster in juli 2015 voor één maand naar Ethiopië, is de relatie gestart en werd beslist om te huwen; dit is zeer snel; volgens de verzoekster gebeurde de eerste kennismaking in juli 2014, is ze eind december 2015 teruggekeerd om te huwen en hebben ze elkaar tussen augustus 2014 en eind december 2015 niet meer terug
- gezien; op het ogenblik van het huwelijk hadden ze elkaar amper één maand gezien en met elkaar omgegaan; de uitleg van de verzoekster dat de verzoeker zich zou misrekend hebben door de verschillende jaartelling is weinig waarschijnlijk daar hij eveneens niet weet wanneer ze in het huwelijk getreden zijn;

- de verzoeker verklaart gehuwd te zijn op 23 januari 2016 hoewel de huwelijksakte dateert van 6 januari 2016; de verzoekster verklaart dat ze op het stadhuis in het huwelijk zijn getreden op 6 januari 2016 (zonder familie) en dat het huwelijksfeest heeft plaatsgevonden op 23 januari 2016; één week na het huwelijksfeest is de verzoekster teruggekeerd naar België en hebben ze elkaar niet meer gezien
- de verzoeker verklaart dat ze contact houden via de telefoon en Viber; de verzoekster verklaart dat ze telefonisch contact en sms verkeer hebben maar kan geen bewijzen voorleggen; ze verklaren Engels met elkaar te spreken aangezien ze een verschillende moedertaal hebben;
- de verzoekster legt foto's voor van het huwelijksfeest, maar legt geen foto's voor van hun eerste kennismaking in Ethiopië;
- in de periode voorafgaand aan het huwelijk hebben de verzoekers één maand samen doorgebracht en na het huwelijk nog drie weken.

Volgens de verzoekers is er wel degelijk sprake van een duurzame relatie, met een werkelijke intentie om een duurzame levensgemeenschap te stichten. De bestreden beslissing vermeldt geen wetsontduiking of strijdigheid met de openbare orde.

De verzoekers kunnen zich niet vinden in deze weigeringsbeslissing en vragen:

- hun huwelijksakte van 6 januari 2016 opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand te [...] (Ethiopië) te willen erkennen;
- de burgerlijk stand te bevelen over te gaan tot overschrijving van deze huwelijksakte conform art. 31, § 1 WIPR;
- de kosten ten laste te leggen van de Belgische staat.

In zijn advies van 7 juni 2018 verzoekt de procureur om het verzoek tot erkenning te willen inwilligen.

II. Beoordeling

1. *De vordering tot erkenning van de Ethiopische huwelijksakte*

1.1. *Het toepasselijk wettelijk kader*

Vermits geen multilaterale of bilaterale verdragen van toepassing zijn op de erkenning van de Ethiopische huwelijksakte is het "gemeen" erkenningsrecht van toepassing zoals opgenomen in het Wetboek voor Internationaal privaatrecht van 2004 (afgekort WIPR).

Artikel 27, § 1 WIPR bepaalt dat een buitenlandse authentieke akte in België door alle overheden wordt erkend zonder dat een beroep dient gedaan op enige procedure (erkenning van rechtswege), indien haar rechtsgeldigheid wordt vastgesteld overeenkomstig het krachtens deze wet toepasselijk recht en meer bepaald met inachtneming van de artikelen 18 (wetsontduiking) en 21 WIPR (openbare orde-exception). Indien de erkenning geweigerd wordt, kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg. In dat geval geldt de procedure zoals beschreven in art. 23 WIPR (zie hierover : H. Storme, "Deel III. De erkenning en uitvoerbaarverklaring van vreemde rechterlijke beslissingen en akten", in J. Erauw en mede-auteurs, *Internationaal privaatrecht*, Mechelen, Gandaius, Kluwer, 2009, nr. 215 e.v.).

Om een erkenning te bekomen moet de verzoeker de documenten voorleggen die in art. 24 WIPR worden opgesomd, voor zover zij van toepassing zijn ten aanzien van authentieke akten. In de praktijk zal het gaan om een uitgifte die voldoet aan de voorwaarden nodig voor de echtheid. Daarenboven moet de akte voldoen aan de voorwaarden die volgens het recht van de staat waar ze werd opgesteld nodig zijn voor haar echtheid (art. 27, § 1, 2) en moet de akte rechtsgeldig zijn overeenkomstig het recht dat volgens het Belgisch wetboek IPR op de betrokken rechtsverhouding toepasselijk is.

Dit betekent dat wanneer het om een huwelijksakte gaat, de partners dienen te voldoen aan het recht van het land waarvan zij de nationaliteit hebben (art. 46, lid 1 WIPR) en moeten zij de vormvereisten van het recht van het land waar het huwelijk werd gesloten in acht genomen hebben (art. 47, § 1 WIPR). Op die manier wordt het conflictenrecht getoetst.

Verder vermeldt art. 27 WIPR uitdrukkelijk dat bij die controle de artikelen 18 en 21 WIPR moeten in acht genomen worden. Er mag met andere woorden geen rekening gehouden worden met feiten en handelingen die als enig doel wetsontduiking hebben. Hier wordt nagegaan of de aanknopng berust op een rechtsfeit of rechtshandeling die niet uitsluitend gekozen werd om het toepasselijk recht te doen veranderen of ook niet geveinsd werd. Bovendien blijft ook de openbare orde-exceptie van toepassing: het door het wetboek aangewezen vreemde recht dat de in de akte vervatte rechtshandeling in principe beheerst, zal daardoor voor de controle van de rechtsgeldigheid conform art. 27 WIPR in bepaalde gevallen moeten vervangen worden door een andere relevante bepaling uit dat vreemde recht of uit het Belgisch recht.

1.2. Toepasselijk recht

De hierboven genoemde regels betekenen dat het Ethiopisch en Eritrese recht de grondvoorwaarden van het huwelijk beheersen.

Volgens het Ethiopisch en Eritrees recht is het huwelijk een plechtig contract dat de toestemming van de beide aanstaande echtgenoten veronderstelt en waarbij ze er zich toe verbinden een leefgemeenschap te stichten. Het huwelijk brengt rechten en plichten met zich voor de beide echtgenoten. Qua inhoud lijkt dit huwelijk sterk op wat we naar Belgisch recht als een huwelijk zien. De beide verzoekers voldoen aan hun personeel statuut.

Het recht toepasselijk op de vormvereisten voor de voltrekking van het huwelijk (die worden beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied het huwelijk voltrokken wordt) is het Ethiopisch recht.

De rechtbank stelt verder vast dat:

- een gelegaliseerd afschrift van de Ethiopische huwelijksakte en een gelegaliseerde vertaling van deze akte wordt voorgelegd (stuk 4 verzoekers); er zijn geen redenen om aan te nemen dat de betrokken huwelijksakte qua vorm niet rechtsgeldig zou zijn opgesteld conform het Ethiopisch recht;
- er geen discussie kan over bestaan dat de art. 18 en 21 WIPR niet van toepassing zijn: het houdt geen wetsontduiking in om te huwen in Ethiopië aangezien de verzoeker de Ethiopische nationaliteit heeft en aldaar woont; de verzoeker zou ongetwijfeld niet het noodzakelijke visum gekregen hebben om te huwen in België; van enige noodzakelijke vervanging van de toepasselijke Ethiopische en Eritrese wetgeving is evenmin sprake nu er geen strijdigheid met de Belgische openbare orde bewezen is.

1.3. Rest dan de vraag of voormeld huwelijk werd afgesloten mits naleving van de grondvoorwaarden om te huwen volgens de beide nationale wetten van de echtgenoten.

De Belgische overheden weigeren de erkenning omdat ze vrezen dat er sprake is van een schijnhuwelijk. Ook in het Ethiopisch en Eritrees recht is het niet toegelaten om een huwelijk te sluiten met een geveinsde toestemming.

De vraag is aldus of het bewijs geleverd wordt dat er sprake is van veinzing.

Aangezien de intentie van partijen nooit met absolute zekerheid te achterhalen is, wordt vereist dat de bewijsmiddelen een decisief karakter hebben en dat er een eenduidig vermoeden bestaat dat niet wordt tegengesproken. Het komt er met andere woorden op aan een geheel van omstandigheden aan te duiden dat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aangeeft dat het huwelijk werd afgewend van zijn normale intentie en er dus wel degelijk sprake is van een schijnhuwelijk doordat partijen, of één van hen, enkel op het oog hadden een constructie op te zetten om een materiële zekerheid of voordelen te verschaffen (zie o.m. Gent 24 februari 2005, NjW 2005, 1172 ; Gent 16 juni 2005, *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 3, 42 e.v.).

De rechtbank houdt bij haar beoordeling zowel rekening met feitelijke elementen van voor en tijdens het huwelijk alsook met hun eventuele samenwoning.

Hierboven werden reeds summier de feitelijke elementen beschreven waarop de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad Gent zich heeft gebaseerd om de erkenning van het huwelijk te weigeren.

De door de weigeringsbeslissing aangehaalde feiten zijn voor deze rechtbank niet doorslaggevend om de erkenning van de voornoemde huwelijksakte te weigeren en dit gelet op alle elementen van het dossier.

Zo blijkt inderdaad dat:

- de verzoekers in contact gekomen zijn met elkaar via een derde, een vriendin van de verzoekster; niet elk huwelijk met tussenkomst van een derde is evenwel een gearrangeerd huwelijk; bovendien hebben de verzoekers dit steeds verklaard op een eerlijke manier wat thans niet zomaar tegen hen gebruikt kan worden; de beslissing om te huwen hebben beide verzoekers zelf genomen;
- de verzoekers inderdaad snel beslist hebben om in het huwelijk te treden; maar er kan niet gesteld worden dat zij op het ogenblik van hun huwelijk vreemden waren voor elkaar: ze kenden elkaar al 3 jaar, waarvan ze minstens gedurende 1,5 jaar een relatie hadden; er waren telefonische contacten sedert midden 2013 en de verzoekster is naar de verzoeker in Ethiopië afgereisd van 28 juli 2014 tot 28 augustus 2014 (stuk 2 verzoekers) en dit om de verzoeker daar persoonlijk te leren kennen; in die periode is de relatie tussen de verzoekers gestart en heeft de verzoeker de verzoekster ten huwelijk gevraagd (de verzoekster is dan teruggekeerd op 26 december 2015 om te blijven tot 30 januari 2016, stuk 3 verzoekers); verder hebben de verzoekers een bloedonderzoek ondergaan vooraleer ze intiem werden, waaruit kan afgeleid worden dat ze beiden ernstige bedoelingen hadden; klaarblijkelijk bleven de verzoekers ook nadien contacten onderhouden via telefoon en viber- evident zorgen de woonplaatsen van de beide verzoekers ervoor dat ze geen andere manier hebben om met elkaar contact te houden; dit element zal ongetwijfeld ook meegespeeld hebben in de vrij snelle beslissing om te huwen;
- de verzoeker inderdaad een aantal vergissingen begaan heeft in zijn verklaring, maar de periodes waarin de verzoekster de verzoeker ging opzoeken in Ethiopië blijken duidelijk uit de vliegtuigtickets en de stempels in haar paspoort zodat over de waarachtigheid hiervan geen twijfel kan bestaan; de vergissing die de verzoeker maakte omtrent het jaartal en de exacte datum van het huwelijk is daarenboven aannemelijk gelet op de verschillende jaartelling in Ethiopië en de verzoeker kende wel de exacte datum van het huwelijksfeest dat plaatsvond in aanwezigheid van familie en vrienden, met name 23 januari 2016; bovendien stelt de rechtbank zich vragen omtrent de omstandigheden waarin het interview afgenomen werd op de diplomatieke post, onder meer omtrent de vertaling van een en ander;

- de verzoekers eensluidende verklaringen aflegden over hun kennismaking en de identiteit van de vriendin die hen aan elkaar voorstelde [...] de wijze en de taal van de communicatie (Engels), het niet bestaan van een vorig huwelijk, hun werk, hun familie, de geboortedata en elkaars woonplaats;
- de verzoekers niet alleen foto's voorleggen van hun huwelijksfeest [...] maar ook van hun gezamenlijke activiteiten vóór [...] en na het huwelijk [...];
- de verzoekers inmiddels 2,5 jaar gehuwd zijn maar tot op vandaag, buiten hun wil om en afgezien van de reizen van de verzoekster aan de verzoeker in Ethiopië, niet in de mogelijkheid geweest zijn om hun levensgemeenschap daadwerkelijk te starten en uit te bouwen; deze onmogelijkheid om bij elkaar te zijn mag niet spelen in het nadeel van de verzoekers;
- het wel vaststaat dat de verzoekster al het mogelijke doet om de verzoeker te vervoegen in Ethiopië: de verzoekers tonen aan dat de verzoekster sedert het huwelijk al afgereisd is naar de verzoeker en ook nog zal afreizen in 2018 (van 22 juli 2017 tot 29 augustus 2017 (stuk 5 verzoekers) en van 25 juli 2018 tot 1 september 2018 [...]) en hieruit niet anders dan een wil om samen te zijn, kan afgeleid worden; uit de voorgelegde stukken blijkt dat de verzoekster al haar beschikbare vakantie gebruikt om samen te zijn met haar echtgenoot.

Uiteraard brengt het huidig huwelijk een verblijfsrechtelijk voordeel mee voor de verzoeker, maar uit al de hogergenoemde gegevens kan geenszins worden afgeleid dat het huwelijk van de verzoekers kennelijk niet zou zijn gericht op het tot stand brengen van een duurzame leefgemeenschap tussen hen, maar enkel op het verkrijgen van een materieel voordeel voor de verzoeker, verbonden aan zijn statuut van gehuwde (zoals een verblijfsvoordeel).

Enig doorslaggevend bewijs van veinzing ligt niet voor, zodat de erkenning van voormelde Ethiopische huwelijksakte zich opdringt.

2. De vordering tot het bevelen van de overschrijving van de huwelijksakte conform art. 31, § 1 WIPR

Aangezien art. 48 BW vereist dat enkel een Belg de overschrijving van een vreemde akte in de registers van de burgerlijke stand kan vragen en de verzoekers beiden niet over de Belgische nationaliteit beschikken, kan op dit verzoek niet ingegaan worden.

3. De gerechtskosten

De verzoekers vragen om de kosten ten laste te leggen van de Belgische Staat.

Het huidige verzoek wordt behandeld op eenzijdig verzoekschrift en doet geen geschil ontstaan waarbij de ene partij in het gelijk wordt gesteld en de andere partij in het ongelijk wordt gesteld in de zin van art. 1017, eerste lid, Ger. W. De eisers op eenzijdig verzoekschrift hebben geen recht op een rechtsplegingsvergoeding vanwege de afwezige tegenpartij (zie hierover ook: L. Samoy en V. Sagaert, "De wet van 21 april 2001 betreffende de verhaalbaarheid van kosten en erelonen van een advocaat", *RW* 2007-08, 684-685; J.F. Van Drooghenbroeck en B. De Coninck, "La loi du 21 avril 2007", *JT* 2008, 47-48). Voor het overige blijven de rolrechten ten laste van de verzoekers.

OP DEZE GRONDEN,

DE RECHTBANK,

met inachtneming van :

- artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken
- artikelen 1025 tot en met 1034 Ger.W.
- artikelen 18, 21, 27 en 31 WIPR

Verklaart het verzoek ontvankelijk en gegrond als volgt.

Erkent de huwelijksakte, opgesteld op 6 januari 2016 door de ambtenaar van de burgerlijke stand te Addis Abeba (Ethiopië), met legalisatie op 4 februari 2016, waarin het huwelijk tussen de verzoekers wordt afgesloten.

Wijst het verzoek tot overschrijving van deze huwelijksakte in de registers van de burgerlijke stand af als ongegrond.

Laat de kosten van deze eenzijdige procedure ten laste van de verzoekers en begroot deze kosten op € 60,00 rolrecht en € 40,00 bijdrage in toepassing van art. 4, § 3 en 5, § 1 en 2 van de wet van 19 maart 2017 tot oprichting van een begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand.